

Devarim – Deuteronomium 1:1 – 3:22

Aliyah 2 – Deuteronomium 1:12 – 1:21

In deze *aliyah* blikt Mozes terug op de woestijnreis. Hij roept hierbij in herinnering dat hij tegen het volk gezegd had: 'Hoe kan ik **jullie problemen, last en strijd** alleen dragen? **Stel leiders** aan, die ik tot hoofden over jullie zal maken...' Jethro had dit idee van het aanstellen van leiders oorspronkelijk als een positief leiderschapsadvies aan Mozes gegeven, omdat Mozes teveel naar zichzelf toetrok. Maar Mozes presenteert hier zijn eigen beleving van deze zaak: hij moest die leiders wel aanstellen, omdat het volk hem veel te veel last bezorgde. In zijn zin klinkt frustratie door: het had niet hoeven op deze manier, maar omdat het volk zo onhandelbaar was, moest hij wel leiders aanstellen.

Mozes' terugblik op de woestijnreis is dan ook niet onverdeeld positief. Hoewel God het volk met wonderen en tekenen had uitgeleid en hen zijn Thora had gegeven, was het volk altijd hardnekkig geweest. In plaats van direct het Beloofde Land in te gaan, had Mozes 40 jaar met een onhandelbaar volk in de woestijn doorgebracht om vervolgens zelf op het randje van het Beloofde Land heen te moeten gaan. Wanneer hij terugkijkt op zijn levenswerk, is er sprake van **verwondering**, maar ook van **frustratie**. Een hele generatie moest hij zien sterven in de woestijn.

En ergens heeft Mozes hier wel een punt. Als het volk meegaander was geweest, waren er minder rechtszaken, moeiten en strijdpunten geweest. Dan waren er ook een stuk minder leiders nodig geweest. Nu werden er leiders over 1000, over 100, over 50 en over 10 aangesteld. Dit betekent dat Mozes een kleine **80.000 leiders** aanstelde over het volk. Dit was misschien wat veel, maar helaas wel noodzakelijk. Het is alsof God het volk door vele handen voort wilde drijven en haast wilde dwingen om het Beloofde Land binnen te gaan. Toch werkte dit leiderschap helaas **averechts**. Juist de leiders van het volk kwamen keer op keer in opstand tegen het gezag van Mozes en zij wilden het Beloofde Land niet binnen gaan.

We zien ook op andere punten in de Bijbel een **ambivalente houding** ten aanzien van het aanstellen van leiders over het volk, met name als het om de koningen ging. Toen het volk **om een koning vroeg**, waren de profeet Samuël en God Zelf daar helemaal niet blij mee. God behoorde Koning te zijn over het volk en door een menselijke koning aan te stellen, verwierp men eigenlijk het gezag van God Zelf als Koning. Toch had God al wel wetten voor koningen uitgevaardigd in de Thora (Deut. 17:14ev) en werd koning David uiteindelijk een beeld van de grote Koning Yeshua HaMashiach. God zegende zijn regering enorm en David werd een man naar Gods hart genoemd. Met andere koningen liep het minder goed af. Zij begingen afgoderij en kwamen in opstand tegen God.

Zo zien we dat gezagsstructuren **in deze gebroken wereld noodzakelijk**, nuttig en goed zijn. Maar in de oorspronkelijke bedoelingen van God zou ieder mens direct de leiding van God moeten volgen, vanuit zijn of haar eigen hart. Dit zou niet door een veelheid van leiders opgelegd moeten worden.

Zo hebben we nu ook politie, rechtbanken, overheden en gezagsstructuren om alles in goede banen te leiden. Maar we zien ook dat waar Gods Geest krachtig werkt, dat de misdaad afneemt en de politie veel minder werk heeft te doen. Er zijn dan minder handhavers nodig, want men gaat van binnenuit gemotiveerd het goede doen. Nogmaals: deze **gezagsstructuren zijn goed** en door God ingesteld in deze gebroken wereld, maar in een volmaakte wereld zou het niet nodig hoeven te zijn. Het was niet Gods oorspronkelijke bedoeling dat de ene mens boven de andere zou moeten staan. Ook functioneren deze gezagsstructuren lang niet altijd naar Gods bedoelingen en werken ze vaak zelfs averechts helaas.

We zien hierin ook een verschil tussen oude en nieuwe verbond. Onder het **oude verbond** draaide het vooral om **wetshandhaving** en rechtbanken. De uiterlijke regel van de wet moest nageleefd worden en anders waren er rechters die jou konden veroordelen. Daarom is er binnen het Jodendom van alle eeuwen ook zoveel nadruk op Thora-studie geweest. Alles was gericht op de praktijk van de Joodse rechtbanken. Maar **Yeshua** kwam de **Thora verinnerlijken**. Hij leerde ons dat het om ons karakter en onze innerlijke motivaties gaat. Daar kan de rechtbank helemaal niets over zeggen, maar daar kijkt de hemelse Vader wel naar. Als jij in je hart iemand begeert, dan heb je al overspel gepleegd. Het gaat erom dat het goede in je hart leeft. Dit kan nooit van buitenaf afgedwongen, opgelegd of zelfs maar gegeven worden, dat moet **van binnenuit door Gods Geest** bewerkt worden. Hij kan jouw karakter gaan veranderen, zodat je echt een ander mens wordt, die vanuit innerlijke motivatie gedreven op Gods pad wil wandelen.

Nu zal de Thora zeker nog een grote rol gaan spelen in het **Messiaanse Rijk**, waarin de **Thora wereldwijd grondwet** gaat worden. Wij zullen **regeren en oordelen met Yeshua** in zijn Rijk. Dit zal in het eeuwige Koninkrijk van God echter anders zijn. Daarin zullen niet meer de uiterlijke regels van de Thora leidend zijn, want het leven van God zal dan volmaakt in ons zijn. Wij zullen allemaal van binnenuit het goede doen. Rechtbanken en rechters zullen dan verleden tijd zijn.

Dit gezegd hebbende, kunnen we wel hele wijze lessen uit dit gedeelte leren over het aanstellen van leiders en rechters. Ten eerste geeft Mozes een criterium mee voor de leiders/rechters die aangesteld moeten worden: ze moeten bekend staan om hun **wijsheid, inzicht en kennis**. De 'kennis' staat hierbij in de passieve vorm omschreven en kan zowel met 'geleerdheid' als 'bekendheid' vertaald worden. In elk geval komen we hier het bekende drietal van wijsheid, inzicht en kennis tegen.

Wat is dan het verschil tussen deze drie? **Kennis** is de verstandskennis die je op kunt doen, door veel te lezen, te leren en te observeren. Het is als het ware jouw arsenaal aan kennis waaruit je kunt putten. Jouw innerlijke database of bibliotheek. **Inzicht** is dat je inziet hoe de geleerde zaken met elkaar samenhangen. Je ziet de verbanden, weet de logica ervan te peilen en weet er vooral ook betekenis aan te geven. Inzicht helpt je om kennis ook nuttig te maken. Je ziet hoe de dingen werken. Inzicht komt vaak ook door ervaring tot stand en niet alleen door droge kennis. **Wijsheid** gaat nog verder. Wijsheid is dat je de juiste beslissingen neemt, het goede doet en in ontzag voor God leeft.

Dit is kennelijk belangrijk bij het **aanstellen van leiders**. Soms worden leiders aangesteld, omdat zij veel weten en het juiste papiertje hebben, maar wordt er helemaal niet gekeken of zij wel inzien hoe de wereld eigenlijk werkt en of zij hun kennis wel echt nuttig kunnen maken. Het is goed om je af te vragen of een leider echt iets kan bijdragen, wat de gemeenschap ten goede komt. Maar met inzicht en kennis alleen zijn we er nog niet. We zullen nog een spade dieper in moeten steken: hoe zit het met het karakter van de persoon in kwestie? Leeft hij of zij vanuit ontzag en liefde voor God? Maakt hij of zij goede keuzes in het leven? Hoe zijn de vruchten van zijn of haar leven?

Er zijn heel gekwalificeerde mensen, die ook nog eens het inzicht hebben om een hele gemeenschap op sleeptouw te nemen en naar grotere hoogten te voeren, maar die de gemeenschap een duistere kant op meenemen. De meeste **dictators** hebben veel kennis en inzicht, maar geen wijsheid. Hoewel ze heel goed weten hoe dingen werken en in elkaar steken, gebruiken ze dit om mensen te manipuleren en het slechte te laten doen. Zij maken dus de verkeerde keuzes. Zij missen de wijsheid.

Vervolgens stelt Mozes in vers 17 dat de leiders/rechters niet met aanzien des persoons mogen oordelen. Letterlijk staat hier in het Hebreeuws dat zij '**geen gezichten mogen herkennen in het oordeel**.' Het gaat hier dus over 'blind' oordelen. Dit is waarschijnlijk niet letterlijk zo de praktijk geweest, maar er valt wel wat voor te zeggen, dat de rechters over iemand oordelen, zonder hem of haar te zien. *Vrouwe Justitia* was niet de eerste met haar blinddoek, de Thora legt dit verband reeds.

In elk geval moesten deze rechters **zonder aanzien des persoons** oordelen. Dit betekent dat zij geen zaken door de vingers mochten zien of juist verzwaren, omdat de aangeklaagde rijk of arm, invloedrijk of zwak, innemend of afstotelijk, etc. was. Zij moesten alleen naar **de zaak zelf** kijken en **rechtvaardig oordelen**, op basis van de Thora van God. *'Immers...'*, zegt Mozes erbij: *'het oordeel is aan God'*. Het is niet zomaar een oordeel wat je zelf naar genoegen kunt uitspreken, maar deze rechters spraken een oordeel uit namens God. En God zou deze rechters daarin ook beschermen en zegenen, wanneer ze op juiste wijze zouden oordelen.

Verder zegt Mozes er nog bij: *'Wees niet bang voor mensen'*. Dit tussenzinnetje kan trouwens ook vertaald worden met *'Maak geen ruzie voor het oog van de mensen'*. De leiders/rechters mochten zich **niet door angst of woede** laten leiden. Het is niet hun eigen zaak, wanneer zij die behandelen, maar het is de zaak van de aangeklaagde voor het aangezicht van God. Daarom moesten zij zuiver op God gericht zijn en de zaken eerlijk en rechtvaardig behandelen.

Wij zijn niet allemaal tot rechters en leiders aangesteld. Toch is het handelen met aanzien des persoons voor iedereen onjuist. Jakobus heeft hier het één en ander over geschreven in Jakobus 2:

*Mijn broeders, heb het geloof in onze Heer Yeshua HaMashiach, de Heer der heerlijkheid, **zonder aanzien des persoons**. Want als in uw samenkomst een man zou binnenkomen met een gouden ring aan zijn vinger, in sierlijke kleding, en er kwam ook een arme man in haveloze kleding, en u zou hoog opzien tegen hem die de sierlijke kleding draagt, en tegen hem zeggen: ‘Gaat u hier zitten op een mooie plaats’, en u zou tegen de arme zeggen: ‘Gaat u daar maar staan’, of: ‘Ga hier zitten bij mijn voetbank’, hebt u dan niet onder elkaar een onderscheid gemaakt en bent u zo geen **rechters geworden met verkeerde overwegingen**? Luister, mijn geliefde broeders, heeft God de armen van deze wereld niet uitverkoren om rijk te zijn in het geloof, en erfgenamen te zijn van het Koninkrijk, dat Hij beloofd heeft aan hen die Hem liefhebben?*

Jakobus grijpt hier terug op wat er in de Thora geschreven staat over oordelen zonder aanzien des persoons. Als wij in het alledaagse leven mensen op hun uiterlijk beoordelen, dan zijn we ook in overtreding en zijn we eigenlijk de rechters geworden, die oordeelden met aanzien des persoons. Laten we dus voorzichtig zijn om mensen op hun uiterlijk te beoordelen. Laten we sowieso **voorzichtig zijn in ons oordeel**. Ga niet af op roddelpraatjes of gepraat over mensen. Als je al een mening over zaken wilt hebben, leer iemand dan eerst goed kennen. Onderzoek de zaak eerlijk. En ook dan alleen wanneer jij de **aangewezen persoon in autoriteit** bent om iets over de bewuste zaak te vinden en te zeggen.

Dit ligt ingewikkeld in onze cultuur, waarin iedereen **overal een mening over** wil hebben. Laten we voorzichtig met onze meningen zijn. God vraagt niet naar onze meningen, maar of we eerlijk oordelen in de zaken, die Hij Zelf ons heeft toevertrouwd om daar een oordeel over te vellen. God stelt het gezag aan en zij mag de zaken onderzoeken. Laten we niet zelf **op eigen initiatief voor rechter gaan spelen** in allerlei situaties. Wat ik van een persoon vind, doet vaak helemaal niet ter zake. Die persoon wordt net als ik geoordeeld door God Zelf. We zullen allemaal ons eigen pak dragen. Hoe je jezelf tot anderen moet verhouden doet er wel toe. Daarin mogen we met de wijsheid van God een weg zoeken.

Het is interessant dat Mozes in de huidige *aliyah* twee keer zegt dat men niet bang moet zijn. De rechters mogen niet bang zijn voor mensen. **Mensenvrees** leidt immers tot slechte beslissingen. De rechters moeten God vrezen. En de Israëlieten worden opgeroepen om niet bang te zijn, wanneer ze het Beloofde Land in gaan nemen. Zij hoeven dus **niet te vrezen voor de reuzen** en versterkte steden. Ook hierbij geldt: de Israëlieten kunnen beter God vrezen, die hen het Beloofde Land zal geven en hun vijanden zal verdrijven. Angst leidt tot slechte beslissingen. Helaas koos het volk vanuit angst de verkeerde afslag: zij wilden het Beloofde Land niet binnengaan.

Hieruit leren we dat we ons **niet mogen laten leiden door angst**. Angst kan soms opkomen, dat is niet perse verkeerd, maar we mogen onze beslissingen niet baseren op angst. We worden opgeroepen om te leven vanuit **ontzag voor God** en vanuit **geloof** en vertrouwen. God zal de weg voor ons banen. Angst houdt ons van Gods paden af, maar geloof brengt ons juist verder op de weg van de Heer.

Hoe vaak beoordelen wij dingen niet vanuit een bepaalde angst? En hoe vaak maken wij geen beslissingen uit angst? Dan stellen we onszelf bepaalde vragen, zoals: 'wat gaan de mensen wel niet denken, als ik...?' of 'wat zal dit allemaal los gaan maken, als ik...?' of 'zal ik niet gaan falen, als ik...?'

Waardoor wordt jij gemotiveerd bij wat jij doet? Je agenda en de angst om geen tijd over te houden? Je geld en de angst om tekort te hebben? Je rust en de angst om vermoeid te raken? Je contacten en de angst om alleen te zijn? Je controle en de angst voor een onzekere toekomst? Je gezondheid en de angst om ziek te worden?

Of word je juist gemotiveerd door wat je van God hoort? Door hoe je jouw bestemming en passie mag uitleven? Door hoe je anderen tot een zegen kunt zijn? Door geloof in Gods beloftes? Door de liefde?

Je motivatie bepaalt vaak of jouw besluit **een juist besluit wordt of niet**. Het is goed om dit bij jezelf na te gaan. Een groot deel van de Bijbel bestaat uit de oproep om te **geloven** en **ontzag** te hebben voor God. Dit wil zeggen: laat je niet door je angsten leiden, maar door je vertrouwen in Gods beloftes en macht. Hij zal de weg voor jou banen. Dit is het **beginsel van de wijsheid**.

Ik keer tenslotte terug naar vers 12, waarin Mozes zegt: *'Hoe kan ik jullie problemen, last en strijd alleen dragen?'* En vervolgens vraagt Mozes het volk om leiders aan te stellen. Hier zit een leerzaam principe in. Als je last hebt van **moeilijke mensen** in je gemeenschap of moeilijke kinderen in je gezin, geef ze dan meer verantwoordelijkheden. **Laat ze voor elkaar zorgen** en geef ze een **verantwoordelijke positie**. Vaak is vervelend gedrag een vraag om meer verantwoordelijkheid. Mensen voelen zich niet gewaardeerd, niet nuttig, geen deel van het geheel, ze kunnen niet bijdragen en daarom beginnen ze te bokken en af te geven op het bestaande gezag. Zodra je mensen meer gaat waarderen en meer als een team samen gaat werken en iedereen daarin verantwoordelijkheid laat dragen, zal de sfeer al snel gaan verbeteren. Mensen raken dan gemotiveerd om zich voor **het belang van de groep** in te gaan zetten.

Dit vraagt van het bestaande gezag wel het **loslaten van een stuk controle**, macht, overzicht, etc. Mozes vond dit een lastige stap. Hij wilde het liefst alle zaken zelf doen. Dan had hij de controle en het overzicht erover. Toch gaf hij het uit handen. En dat was een goede stap. Helaas **pakte het niet goed uit** in de eerste generatie. Er kwam veel rebellie, juist ook onder de leiders en men wilde het Beloofde Land niet binnengaan. Niet altijd pakt het delegeren van gezag meteen goed uit en toch is het **een goede zaak** om te doen. Dit vraagt dus een bepaald offer van het bestaande gezag en daarmee ook veel wijsheid. Op de **lange termijn** zal het zeker zijn **vruchten** afwerpen. Dat zien we ook in de Bijbel terug. De tweede generatie is wel het Beloofde Land binnen gegaan.

Veel leiders zullen niet bereid zijn om dit offer te brengen. Veel ouders trouwens ook niet. Hoeveel ruimte durf jij je kinderen te geven? Hoeveel vertrouwen wil jij hun schenken? Hoeveel verantwoordelijkheid geef je hen? En als je nu weet dat het de eerste paar keer behoorlijk mis kan gaan? Heb je het ervoor over? De beloning ervan zal groot zijn!

Een laatste punt: bij het **ware leiderschap** hoort een stukje **frustratie** op zijn tijd. Als jij jouw leiderspositie compleet comfortabel hebt gemaakt, dan kun je jezelf afvragen of je nog wel aan het leiden bent. Bij het ware en dienende leiderschap komt altijd een stukje frustratie kijken. Dit ondervond ook **Yeshua**. Hij werd een mens, zoals wij en was niet boven gevoelens van frustratie verheven. Met veel geduld en wijsheid leidde Hij zijn leerlingen en wees hen de juiste weg. Maar we horen Hem ook verzuchten: *'Ben Ik zo'n lange tijd bij u, en kent u Mij niet, Filippus?'* (Johannes 14:9) En nadat de leerlingen een demon niet uit konden drijven: *'O ongelovig en ontaard geslacht, hoelang zal Ik nog bij u zijn, hoelang zal Ik u nog verdragen?'* (Mattheüs 17:17)

Yeshua was zo betrokken bij zijn leerlingen en Hij deed er alles aan om hen te onderwijzen. Hoe frustrerend is het dan als het **niet over lijkt te komen**... Iedereen die van harte is toegewijd aan Gods dienst en aan Gods gemeente zal deze frustratie kennen. De vruchten die je verwacht had, blijven uit, terwijl je er hard voor werkt en erg naar verlangt. Dit is bij tijden teleurstellend en frustrerend.

Gelukkig is dit niet het enige. Gods plannen gaan door en de vrucht zal uiteindelijk zeer goed zijn, als we op Gods pad voort blijven gaan. We mogen juist ook **geduld, volharding en wijsheid** leren uit onze frustrerende tijden. Yeshua heeft niet opgegeven en uiteindelijk had Hij twaalf zeer waardevolle apostelen, waarop Hij kon bouwen. Enkel Judas werd vervangen door Matthias. De volle vrucht van Yeshua's training kwam pas na zijn hemelvaart tot uitdrukking, maar het was een zeer waardevolle vrucht. Zo kwam ook Mozes' harde arbeid in de woestijn, pas na zijn dood tot volle vrucht. De volgende generatie mocht het Beloofde Land binnengaan. Maar het was een zeer waardevolle vrucht. Ook wij zullen een **waardevolle en eeuwige schat** ontvangen, wanneer wij vol blijven houden en onze leidersrol goed blijven vervullen. Gods werk stopt niet bij ons!

Wat hebben we nu geleerd?

1. De Bijbel toont een ambivalente houding t.a.v. het aanstellen van leiders/rechters
2. In deze gebroken wereld is het noodzakelijk en goed dat zij er zijn
3. Het ideaal is dat iedereen van binnenuit God gehoorzaamt en volgt
4. Yeshua verinnerlijkte de Thora, de Heilige Geest brengt dit tot leven in ons hart
5. In het Messiaanse Rijk zullen wij regeren en oordelen met Yeshua
6. Leiders/rechters hebben wijsheid, inzicht en kennis nodig
7. Handelen met aanzien des persoons is niet oké
8. Leiders/rechters mogen niet uit mensenvrees of boosheid handelen
9. Laat je niet leiden door angst, maar door geloof en ontzag voor God
10. Wees voorzichtig met je meningen en oordelen
11. Oordeel slechts over datgene waarover God jou heeft aangesteld
12. Jouw mening over anderen doet er niet toe, wel hoe je jezelf verhoudt tot hen
13. Vaak hebben moeilijke mensen meer verantwoordelijkheid nodig
14. Werk als een team, delegeer, vertrouw, geef verantwoordelijkheid, laat los
15. Hier hoort bij dat het eerst vaak misgaat, maar op lange termijn juist beter
16. Bij het ware leiderschap hoort een stuk frustratie, maar de vrucht zal goed zijn